

Kirderanniku Koostöökogu strateegia 2023-2027

Hetkeolukorra analüüs (Juuli 2022)

Sisukord

Kirderanniku Koostöökogu ja tegevuspiirkonna lühikirjeldus.....	2
Rahvastik	2
Peamised järeldused	7
Majandus.....	8
Peamised järeldused	11
Avalikud teenused ja kodanikuühiskond.....	13
Haridus	13
Kultuur, sport ja vaba aeg	17
Kolmas sektor ja kodanikuühiskond.....	19
Peamised järeldused	19
2015-2022 strateegiaperioodi toetuste jagunemine ja rahulolu	21
Kasutatud materjalid	26

Kirderanniku Koostöökogu ja tegevuspiirkonna lühikirjeldus

Kirderanniku Koostöökogu (KIKO) asutamisleping sõlmiti 23.08.2006 Jõhvis. KIKO registreeriti äriregistris 18.09.2006 ja 01.01.2022 seisuga on KIKO-l 50 liiget. Mittetulundussektorist on 20 liiget, ettevõtlussektorist 27 ja lisaks 3 omavalitsust: Jõhvi Vallavalitsus, Toila Vallavalitsus ja Narva-Jõesuu Linnavalitsus.

KIKO tegevuspiirkond hõlmab kolme Ida-Viru maakonna omavalitsuse territooriumi, neist kahte vaid osaliselt. Nii Jõhvi kui Toila vallad sisaldavad endas ka linnalisi piirkondi: Jõhvi vallas Jõhvi linn ja Jõhvi küla ning Toila vallas Järve küla, mis jäävad KIKO tegevuspiirkonnast välja.

Kuna eelmisel strateegia perioodil (2015-2022) kuulusid tegevuspiirkonda ka mainitud linnalised piirkonnad ja praegusel perioodil mitte, on oluliselt vähenenud tegevuspiirkonna elanike arv, pindala vähenemine on marginaalne.

Tegevuspiirkonnas elab Statistikaameti andmetel 01.01.2021¹ seisuga 9318 elanikku. KIKO territoorium on Statistikaameti andmetel 785 km² ja asustustihedus on 26,1 inimest km² kohta.

Rahvastik

Sarnaselt 2015-2022 strateegiaperioodile eelnenud aastatele, on KIKO tegevuspiirkonna rahvastik jätkanud vähenemist ka perioodil 2015-2022. Pigem on rahvastiku vähenemine kiirenenud.²

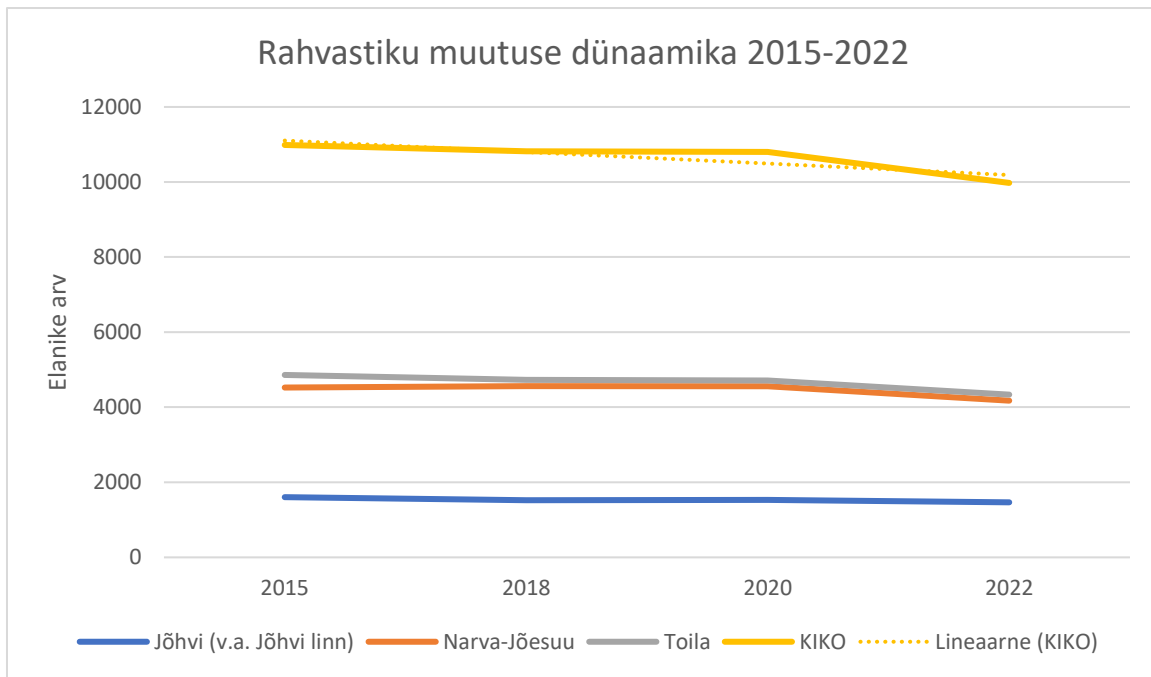
Kuna Statistikaameti poolt avaldatav statistika võimaldab üldjuhul eraldada andmeid haldusüksuse järgi ning vallasiseste linnade lõikes, kuid ei anna statistikat asustusüksuste/külade lõikes (sh ka linnaliste külade), on analüüsi aluseks olevas statistikas kajastatud üldjuhul Toila ja Jõhvi valla andmeid koos linnaliste küladega (Jõhvi küla ja Järve küla). Jõhvi küla ja Järve küla elanike arv seisuga 01.01.2021 oli 938 elanikku.

2015. aastal elas Jõhvi vallas (v.a. Jõhvi linn), Narva-Jõesuu linnas ja Toila vallas 10 987 elanikku, aastaks 2022 on elanike arv vähenenud 1011 elaniku võrra (keskmiselt 145 inimese võrra aastas).

01.01.2021 seisuga on kõige hõredamalt asustatud Jõhvi vald (9,9 inimest km²), mis tuleneb Jõhvi linna ja Jõhvi küla tegevuspiirkonnast väljaarvamisest. Narva-Jõesuus elab 11 inimest km² ja kõige tihedamalt on asustatud Toila valla piirkond - 15,2 inimest km².

¹ Rahvaarv asustusüksuse lõikes on Statistikaameti poolt kättesaadav seisuga 01.01.2021. (Statistikaamet, 01.06.2022)

² Siin ja edaspidi on hetkeolukorra analüüsis võrdlevate andmete olemasolu korral võetud aluseks ajavahemik 2015-2022 (eelmine strateegiaperiood). Võrdlevate andmete puudumise korral on ajavahemikku lühendatud.

Joonis 1: Rahvastiku muutuse dünaamika KIKO piirkonnas. (Statistikaamet, 01.06.2022)

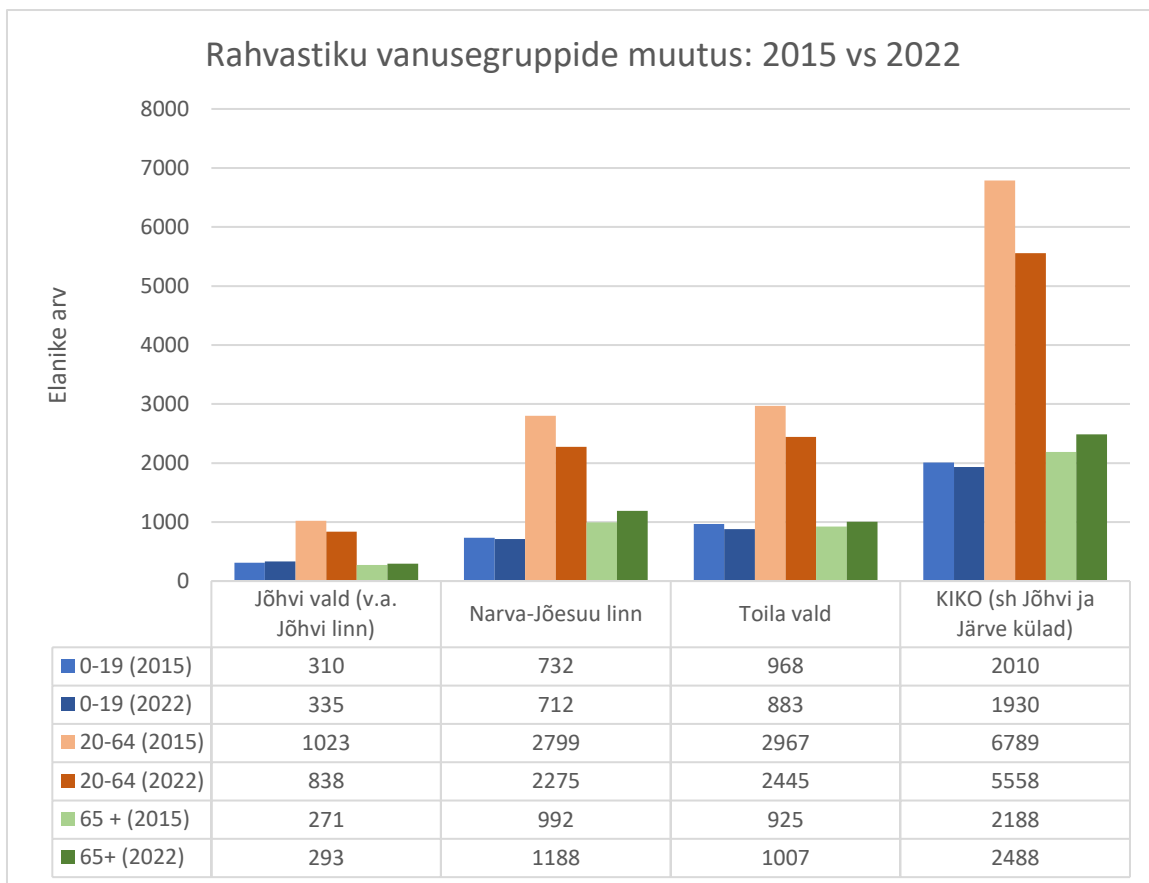
Rahvastiku vähenemine on viimastel aastatel kiirenenud. Sealjuures on piirkonna tõmbekeskuse - Jõhvi linna - rahvastiku vähenemine peatunud ja viimased aastad on Jõhvis pigem kaasa toonud mõningase rahvastiku kasvu.

Ida-Viru maakonnaga võrreldes on rahvastiku vähenemine KIKO tegevuspiirkonnas proportsionaalselt suurem (vastavalt 8,4% ja 9,2%). Seetõttu on rahvastiku vähenemine saamas piirkonnale üha suuremaks probleemiks. Ka ei ole realiseerunud KIKO piirkonnas asuva Narva-Jõesuu linna prognoos, et tänu Narva linna lähedusele elanikkonna vähenemine aeglustub.

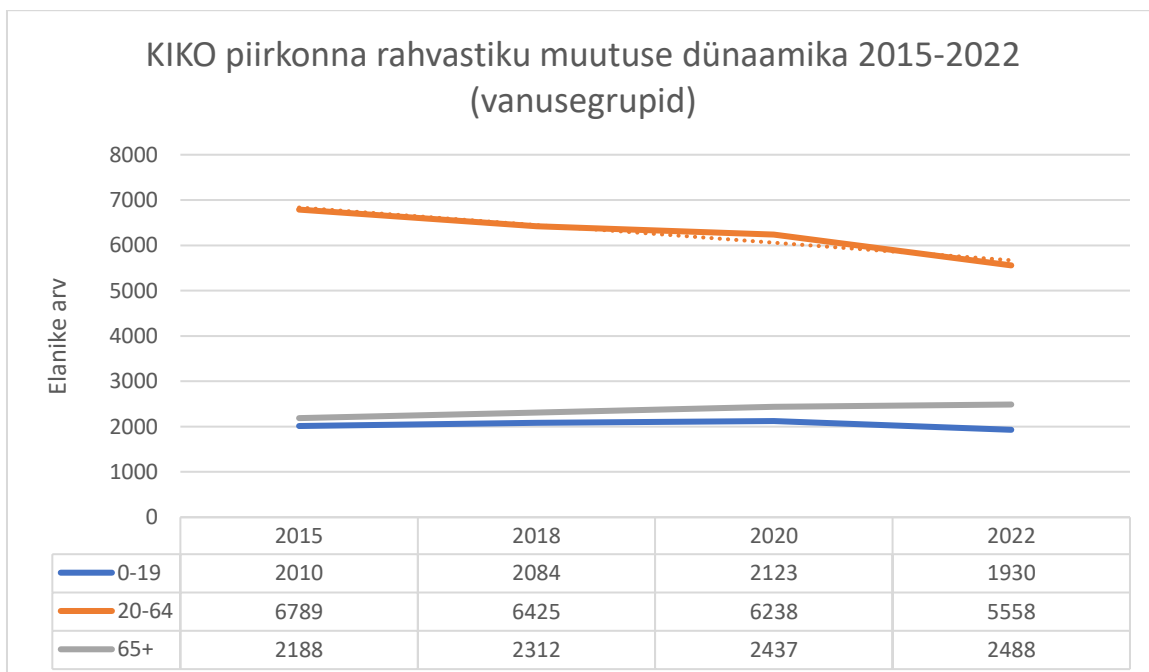
Tabel 1: KIKO ja võrdluspiirkondade elanike muutuste dünaamika.

Piirkond	2015	2022	Muutus (arv)	Muutus (%)
Eesti	1 314 870	1 331 796	16 926	1,6%
Ida-Viru maakond	144 941	132 736	-12 205	-8,4%
Jõhvi linn	10 409	10 481	72	0,7%
Jõhvi vald (v.a linn)	1 604	1 466	-138	-8,6%
Narva-Jõesuu linn	4 523	4 175	-348	-7,7%
Toila vald	4 860	4 335	-525	-10,8%
KIKO (sh. Jõhvi ja Järve küla)	10 987	9 976	-1 011	-9,2%

Allikas: Statistikaamet, 01.06.2022

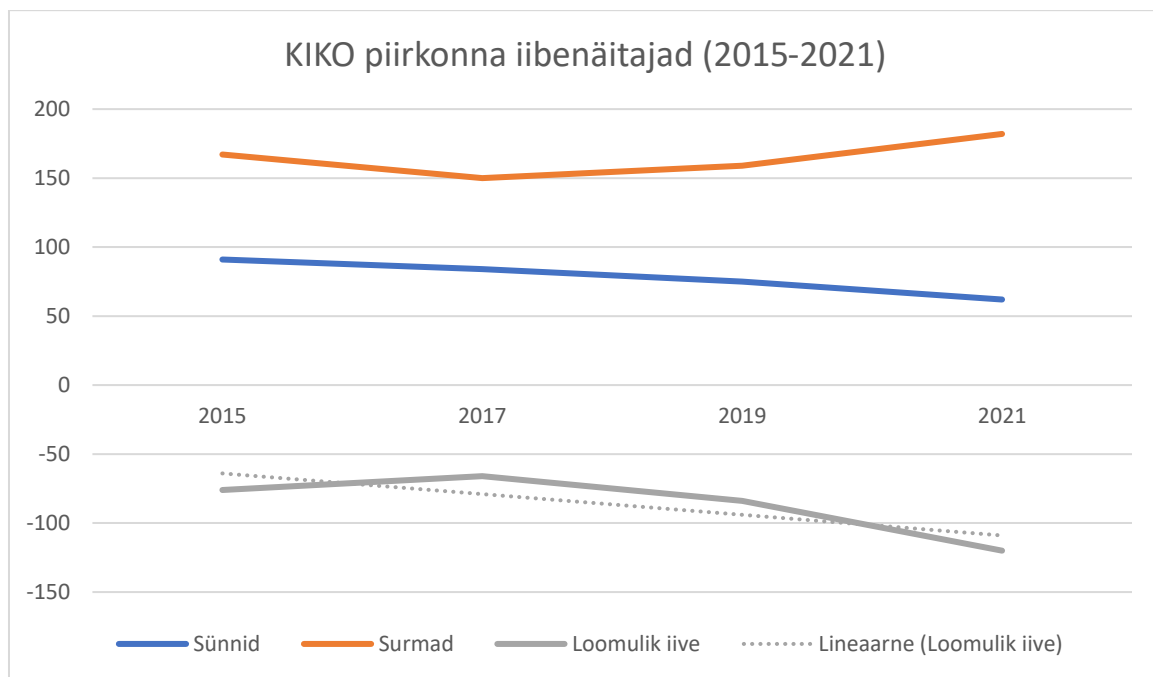

Joonis 2: KIKO ja KIKO piirkonna omavalitsuste rahvastiku muutus: 2015 vs 2022. (Statistikaamet, 01.06.2022)

Joonis 3: Rahvastiku muutuste dünaamika KIKO piirkonnas vanusegrupiti 2015-2022. (Statistikaamet 01.06.2022)

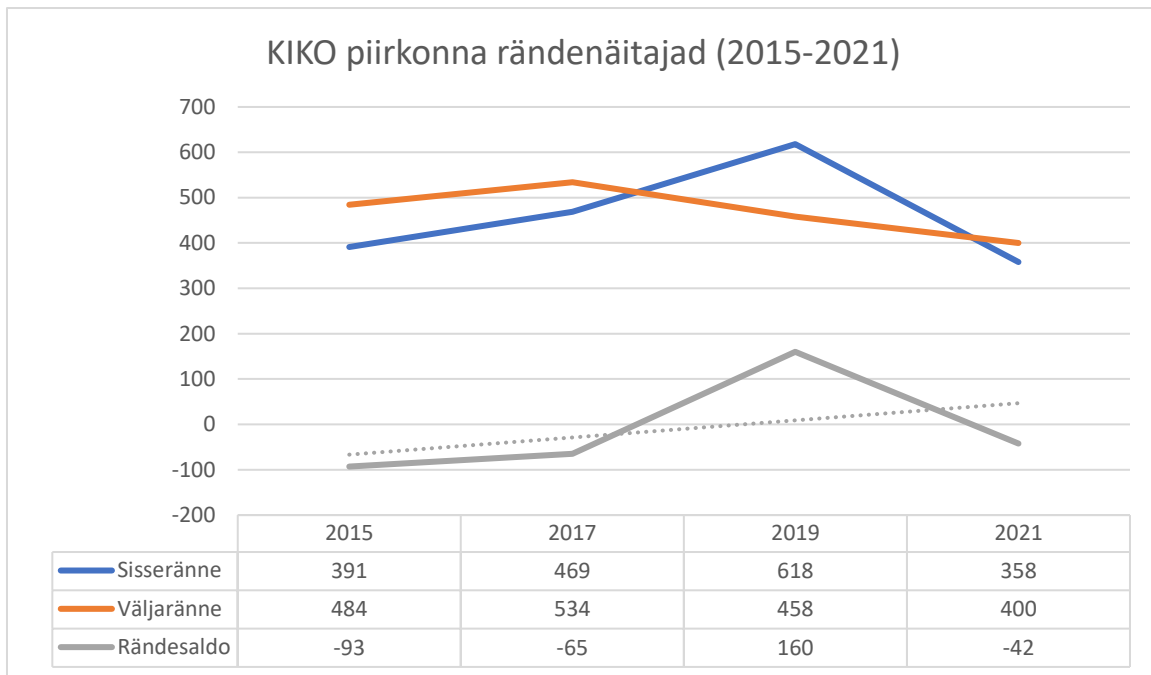
- **Vanusegrupis 0-19** on rahvastiku vähenemine aeglustunud, võrreldes eelmise perioodiga. Viimase 7 aasta jooksul on 0-19 vanusegrupp kahanenud 4% võrra (eelneval referentsperioodil 2005-2015 oli kahanemine 24%). Lisaks on kahanemine väiksem Ida-Viru maakonna vastava vanusegrupi näitajast (8,9%). Eestis keskmiselt on antud vanusegrupp kasvanud 5,4% võrra, mistõttu Eesti keskmisest jääb piirkonna näitaja kaugele. Kõige kiiremini on antud vanusegrupp kahanenud Toila vallas (-8,8%), sellele järgneb Narva-Jõesuu linna territoorium oluliselt väiksema proportsiooniga (-2,7%) ning Jõhvi valla territooriumil on antud vanusegrupp kasvanud 25 inimese võrra (+8,1%).
- **Vanusegrupis 20-64** on kahanemine olnud kõige suurem, mis omakorda avaldab mõju piirkonna arengule. Kokku on antud vanusegrupp kahanenud rohkem kui 1200 inimese võrra (-18,1%). Antud proportsionaalne näitaja on märgatavalt kõrgem Eesti keskmisest (-2,9%) ning ka Ida-Viru maakonna keskmisest (-16,3%). Valdade vahelised erisused on väga väikesed: Jõhvi vald -18,1%, Narva-Jõesuu vald -18,7% ja Toila vald -17,6%. Antud vanusegrupis on trendiks pigem kahanemise kiirenemine, mis omakorda avaldab mõju nii omavalitsuste tulubaasile kui piirkonna üldisele majandusarengule.
- **Vanusegrupis 65 ja vanemad** on vastavalt ootustele toimunud kasv. Proportsionaalne kasv 13,7% on kõrgem kui Eesti keskmine (10,3%), kuid samas pisut madalam kui Ida-Viru maakonna keskmine (15,1%).

Joonis 4: KIKO tegevuspiirkonna sündid, surmad ja loomulik iive: 2015-2021 (Statistikaamet, 01.06.2022)

Sündide arv KIKO piirkonnas langeb ja surmade arv tõuseb, mille tulemusena on loomulik iive trendina negatiivne ning süvenev.

Piirkonna rahvastiku kahanemist soodustab ka negatiivne rändesaldo. Samas on rändesaldo trendina liikumas pigem positiivses suunas, mis on kaasa toonud rahvastiku vähenemise aeglustumise, võrreldes eelmise strateegiaperioodiga.

Joonis 5: KIKO tegevuspiirkonna ränne perioodil 2015-2021. (Statistikaamet, 01.06.2022)

Demograafiline tööturusurveindeks, mis võimaldab analüüsida, tööturule saabujate osatähtsust võrreldes vanusest tulenevate tööturult lahkujatega, on ka KIKO piirkonna puhul oluline näitaja. Ajalooliselt on see näitaja olnud alla 1, mis näitab, et juhul, kui rändesaldo ei parane, on piirkonnas ette näha tööjõu pakkumise vähenemist.

Demograafiline tööturusurveindeks on jäänud eelmise perioodiga võrreldes suures pildis samale tasemele (0,59) ning pigem on näha väikest paranemist (+0,04). Kasv vastab Eesti keskmisele (samuti +0,04), olles samal ajal pisut suurem Ida-Viru keskmisest (+0,02).

Samas on tööturusurveindeks oluliselt madalam Eesti keskmisest (0,87) ning ei taga KIKO piirkonnas piisaval määral tööjõu pealekasvu ning säilinud on oluline surve tööealisele elanikkonnale.

Tabel 2: KIKO piirkonna demograafiline tööturusurveindeks.

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Muutus 2017-2022
Eesti	0,83	0,84	0,84	0,85	0,86	0,87	+0,04
Kirde- Eesti	0,55	0,55	0,55	0,55	0,56	0,57	+0,02
Ida-Virumaa	0,55	0,55	0,55	0,55	0,56	0,57	+0,02
KIKO piirkond	0,56	0,56	0,56	0,58	0,59	0,59	+0,04
Jõhvi vald (va. Jõhvi linn)	0,66	0,70	0,70	0,78	0,79	0,75	+0,09
Narva-Jõesuu linn	0,47	0,46	0,45	0,46	0,46	0,47	0,00
Toila	0,63	0,62	0,53	0,64	0,66	0,66	+0,06

Allikas: Statistikaamet, 01.06.2022

Oluline on eelnevatel perioodidel toimunud langustrendi pöördumine väikeseks kasvuks, millele on kaasa aidanud nii noorema vanusegrupi rahvastiku vähenemise aeglustumine kui negatiivse rändesaldo vähenemine.

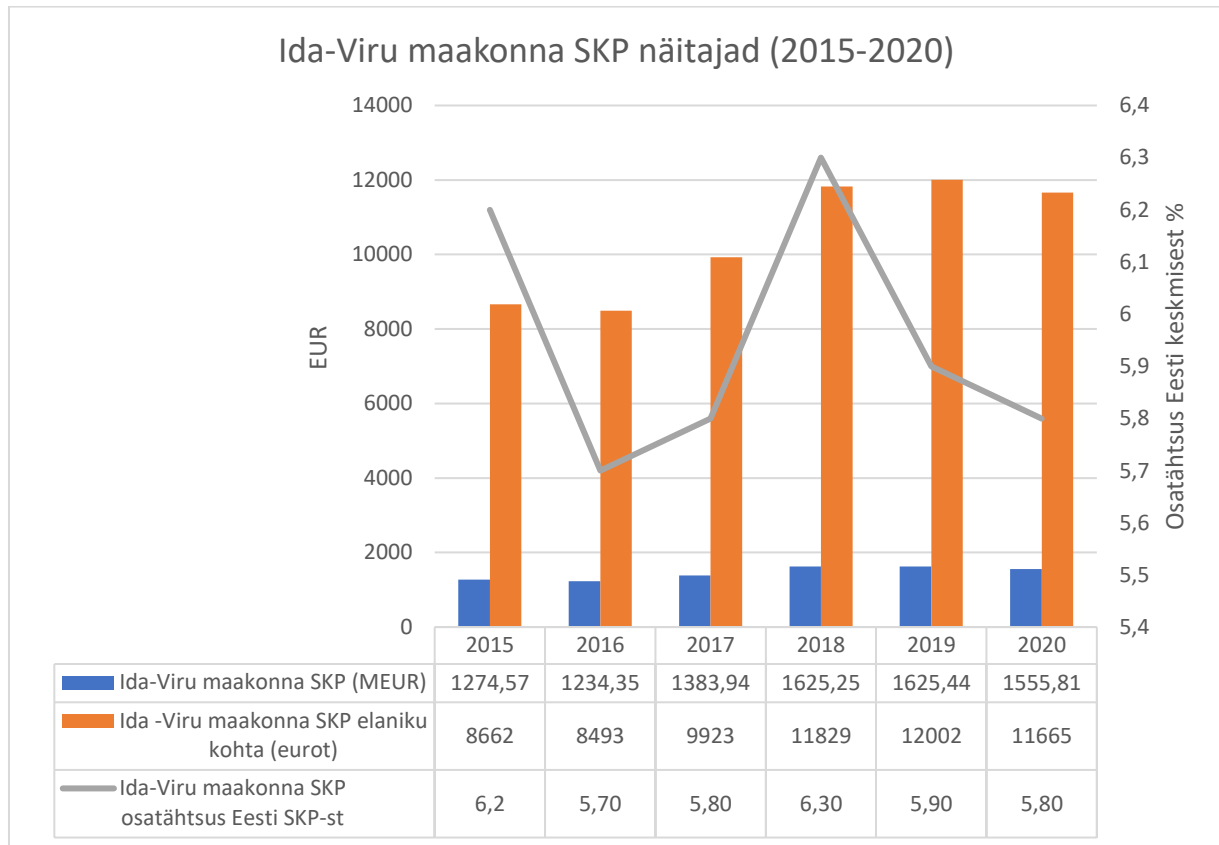
Statistikaameti rahvastikuprognosi järgi jätkab Ida-Viru maakonna rahvastik vähenemist kiirenevas tempos. Sealjuures jätkub noorte ja tööealiste osakaalu vähenemine kogu rahvastikust ning oluliselt suureneb vanemaaliste osakaal. Ülalpool toodud trendid kinnitavad osaliselt rahvastikuprognosi eeldusi. Rahvastiku vähenemise tempo on küll aeglustunud, kuid noorte ja tööealiste osakaal kogu rahvastikust jätkab siiski vähenemist sellisel määral, et mõjutada piirkonna arengut ja suurendada survet tööturule.

Peamised järeldused

- KIKO piirkonna rahvastik jätkab vähenemist ja elanikkond vananeb kiirenevas tempos. Erinevalt teiste vanusegruppide elanikkonna kahanemisest, on 65 ja vanemate vanusegrupis toimunud elanikkonna kasv.
- Aktiivne elanikkond (20-64) väheneb kõige kiiremini, mis avaldab mõju kogu piirkonna arengule. Tööealiste (20-64) vanusegrupi langustrend on pidev ja järsem, võrreldes eelmise perioodi andmetega.
- Noorima vanusegrupi (0-19) vähenemine on aeglustunud, seetõttu muutub üha olulisemaks pakkuda peredele ja noortele tegevusi, et ei toimuks edasist piirkonnast lahkumist
- KIKO piirkonnas saab positiivsena välja tuua, et rändesaldo on trendina pigem paranenud. Kuna KIKO piirkonna näol on tegemist keskuste ja linnalähedase atraktiivse piirkonnaga, võib see olla sisserändajatele atraktiivne elukoht. Oluline on jätkata ja parandada teenuste kättesaadavust ja elukeskkonna atraktiivsust piirkonna elanikele.
- Hoolimata rahvastiku vähenemisest ja vananemisest, on tööturusurveindeks pisut kasvanud. Siinkohal on positiivset mõju avaldanud nii noorema vanusegrupi vähenemise aeglustumine kui rändesaldo paranemine.

Majandus

Põhiandmed sisemajanduse koguprodukti kohta on esitatud maakonnapõhiselt. Kuna KIKO piirkond asub Ida-Viru maakonna tõmbekeskuste ja suuremate linnapiirkondade vahetus läheduses, on ka nende piirkondade majandused omavahel piisavalt seotud.

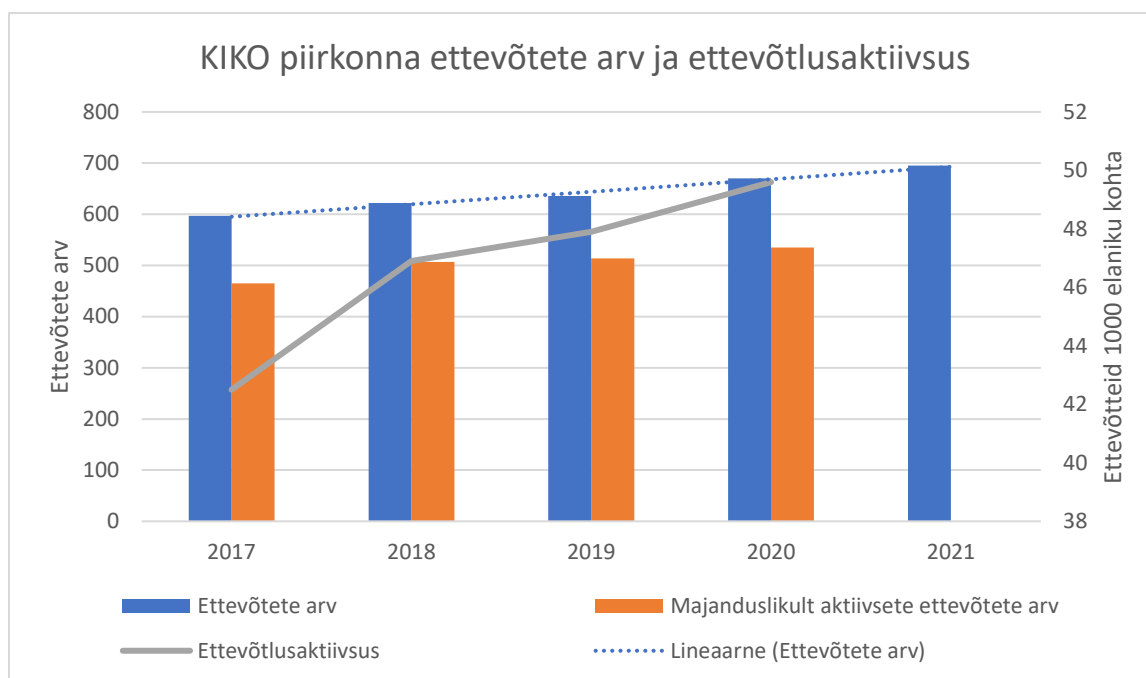

Joonis 6: Ida-Viru maakonna SKP jooksevhindades, SKP elaniku kohta ja SKP osatähtsus Eesti riigi SKP-st. (Statistikaamet, 01.06.2022)

Eelnevates piirkonna analüüsidest on välja toodud seos Ida-Viru maakonna SKP ja maailmaturu naftahinna vahel. Ka aastatel 2015-2020 on antud seos selgelt nähtav, mis tähendab, et maakonna majandus on endiselt tugevalt sõltuv põlevkivisektorist. Arvestades 2020. aasta tervishoiukriisi ja 2022. aasta Venemaa agressiooni tõttu tekkinud hinnahüppeid (sealhulgas naftahinna hüppelist kasvu), ei ole selles osas ette näha suuremaid muutusi. Samas on vaja KIKO piirkonnas jätkuvalt soodustada majanduse mitmekesistamist ja lisandväärtuse tõstmist.

Võrreldes viimase 15 aasta andmeid, on Kirde-Eesti, sh. Ida-Viru maakond, SKP osakaal Eesti SKP-st jätkuvalt vähenenud. Sama kehtib ka teiste Eesti piirkondade kohta, välja arvatud Põhja-Eesti, kuna sinna on koondunud suurem osa Eesti majandustegevusest. Samas on viimase 10 aasta jooksul näha languskõvera aeglustumist ning viimase 5 aasta trendijoon on pigem positiivne.

Ettevõtete arv on viimastel aastatel KIKO piirkonnas pidevalt kasvanud ning majanduslikult aktiivsete ettevõtete osakaal on püsinud võrdlemisi stabiilsena (umbes 80%).

Joonis 7: Ettevõtete arv ja ettevõtlusaktiivsus KIKO piirkonnas. (Statistikaamet, 01.06.2022)

Arvestades, et KIKO piirkonda ei kuulu enam Jõhvi linn, on võrreldes eelmise strateegiaperioodiga oluliselt langenud ettevõtete arv piirkonna elanike võrdluses (ettevõtlusaktiivsus). Kui vaadelda KIKO piirkonna arengut viimasel viiel aastal uue strateegiaperioodi tegevuspiirkonna piirides, on ettevõtlusaktiivsus oluliselt kasvanud (17%). Kasv on suurem nii Eesti keskmisest (8%) kui Ida-Viru maakonnast, kus on näha hoopis ettevõtlusaktiivsuse kahanemist (-13%).

KIKO piirkonna elanikud ise peavad samuti madalat ettevõtlusaktiivsust üheks suurimaks probleemiks piirkonna arengule. Lisaks ettevõtlusaktiivsusele, on probleemiks ka ettevõtjate vähene ambitsioonikus ja innovaatilisus.³

Statistikaameti andmetel oli 2021. aastal KIKO piirkonnas registreeritud 695 ettevõtet ja need tegutsesid peamiselt järgmistel tegevusaladel (rohkem kui 50 ettevõtet):

- hulgi- ja jaekaubandus (109),
- põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük (87),
- veondus ja laondus (67),
- töötlev tööstus (57),
- kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus (52),
- majutus ja toitlustus (50).

2017. aastast on ettevõtteid lisandunud pea kõikides tegevusvaldkondades, kuid kõige suurem kasv toimus järgmistes tegevusvaldkondades:

- hulgi- ja jaekaubandus (+29),
- kinnisvaraalaane tegevus (+14),
- ehitus (+11),
- kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus (+11).

³ KIKO piirkonna ettevõtete, MTÜ-de ja KOV-ide seas läbiviidud veebiküsitlus, mai 2022.

Üldjuhul kattuvad ka erinevate KIKO omavalitsusterritooriumite ettevõtete peamised tegevusvaldkonnad:

- Jõhvi vald (v.a Jõhvi linn): veondus ja laondus, ehitus, põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük;
- Narva-Jõesuu linn: hulgi- ja jaekaubandus, veondus ja laondus, kinnisvaralane tegevus;
- Toila vald: põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük, hulgi- ja jaekaubandus, ehitus.

Suurem osa ettevõtetest on registreeritud osaühingutena (75,8%) ja füüsilistest isikutest ettevõtjatena (FIE)(22,2%). Samas alates 2017. aastast lisandunud ettevõtetest on pea kõik osaühingud, mis on sarnane üldiste trendidega nii Eestis kui Ida-Viru maakonnas. Ainus omavalitsus KIKO territooriumil, kus on lisandunud ka FIE-d, on Narva-Jõesuu linn.

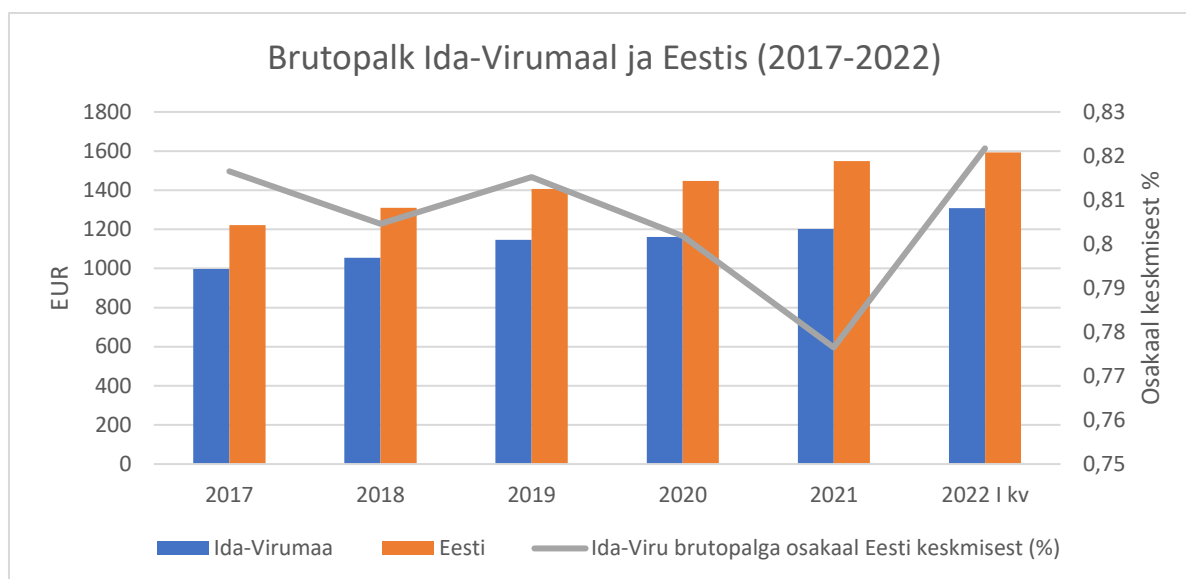
Suuremas osas ettevõtetes (93%) töötab alla 10 inimese. See näitaja on võrdlemisi sarnane Eesti ja Ida-Viru maakonna keskmisega (95%) ning isegi mõnevõrra väiksem, mis näitab, et keskmise suurusega ettevõtete osakaal on piirkonnas keskmisest suurem.

Tabel 3: Eesti, Ida-Viru maakonna ja KIKO piirkonna ettevõtete suurus.

		Eesti	Ida-Virumaa	KIKO	Jõhvi vald (v.a Jõhvi linn)	Narva-Jõesuu linn	Toila vald
Vähem kui 10	2017	119 887	5 834	553	116	191	246
	2021	138 134	6 135	647	116	248	283
10-49	2017	6 391	332	37	17	10	10
	2021	6 284	316	41	12	10	19
50-249	2017	1 150	59	6	2	2	2
	2021	1 122	49	5	1	2	2
250 ja enam	2017	194	14	1	1	0	0
	2021	177	10	2	1	1	0
KOKKU	2017	127 622	6 239	597	136	203	258
	2021	145 717	6 510	695	130	261	304

Allikas: Statistikaamet, 01.06.2022

Brutopalka osas pole Ida-Virumaal viimasetel aastatel järske muutusi toimunud. Brutopalk on kasvanud sarnases tempos Eesti keskmisega, kuid kuna Ida-Virumaa keskmine palk on jätkuvalt Eesti keskmisest oluliselt madalam ning antud proportsioonis muutusi ei ole toimunud, on endiselt väljakutseks kõrgemapalgaliste töökohtade loomine ja kõrgema palgaootusega inimeste piirkonda meelitamine.

Joonis 8: Ida-Viru maakonna ja Eesti brutopalka võrdlus (Statistikaamet, 01.06.2022)

Eelpool on toodud KIKO piirkonna ettevõtlusprofiil ja peamised tegevusvaldkonnad. Eraldi tegevusvaldkondadel analüüsis rohkem ei peatuta, v.a. lühidalt turismivaldkonnal, kuna turism on seotud mitmete ettevõtlusvaldkondadega ning Ida-Viru maakonnas esile tõstetud valdkond.

Kõik KIKO piirkonna omavalitsused peavad turismivaldkonda oluliseks ettevõtlusvaldkonnaks. Ida-Virumaal on tegutsev turismiklaster, mis oma turundusega on viimastel aastatel tõhusalt nähtaval olnud, andes oma panuse ka piirkonna maine tõstmisele. Lisaks peavad piirkonna omavalitsused oluliseks koostöö arendamist eriti just turismivaldkonnas.

KIKO piirkonna pakkumine oma külastajatele on mitmekesine, sisaldades endas looduskauneid kohti (Oru park, Sinimäed, Valaste juga, pankrannik) kultuuri ja ajaloolisi paiku (Vaivara Sinimägede muuseum, Kohtla-Nõmme Kaevandusmuuseum, Kukruse Polaarmõis), aktiivse puhkuse (räästamatkad, terviserajad, jm) ning rannapuhkuse võimalusi (Narva-Jõesuu, Toila).

Olulisemateks majutusteenuse pakujateks on Toila SPA, Saka mõis, Narva-Jõesuu Medical Spa, Meresuu Spa & Hotel, Noorus Spa Hotel ja Liivarand SPA Hotel, mis omakorda pakuvad lisaks majutusele vaid laiapõhjalist rekreatsiooniteenust. Lisandunud mitmeid kodumajutusi ja pühkekülasid, mis võimaldab teenust pakuda erinevatele huvigruppidele.

2020-2021 tervishoiukriisi ja 2022. aasta Venemaa agressiooni tulemusel on piirkonnas vähenenud külastuste arv, sealjuures eelnevalt prioriteediks seatud Venemaa suunalt. Seega on oluline külastusteenuste ümberkujundamine vastavalt siseturisti ootustele ning liikuda edasi ühiste turundustegevustega. Osaliselt on maakonna tasandil ümbersuunitlemine toimunud, sest majutatud siseturistide arv jõudis 2021. aastal pea samale tasemele aastaga 2019. Samas oli kasv väiksem kui Eesti keskmine, mis tähendab, et lisandunud siseturistid vajavad piirkonda tulemiseks lisamotivatsiooni.

Peamised järeldused

- Ida-Viru (sh. ka KIKO piirkonna) SKP ja lisandväärtus kasvab, kuid olulist muutus võrreldes Eestis keskmise ja osakaaluga Eesti SKP-st toimunud ei ole.

- Piirkonna töötasu on jätkuvalt Eesti keskmisest oluliselt madalam, suuremat muutust viimaste aastatega toimunud ole. Samas saab öelda, et brutopalk kasvab Eesti keskmisega samas tempos. Kuna piirkonnas ei ole veel piisavalt kaasaegseid hästi tasustatud töökohti, võib see kaasa tuua noorte spetsialistide lahkumise või piirkonda mitte-tulemise.
- Piirkonna jaoks olulise turismisektori tulemused on viimasel ajal maailmas toimunud sündmuste tõttu langenud, ära on langenud oluline Venemaa turg ja ka muude välisriikide külastajad. Kuigi piirkond on end ümber suunitlemas Eesti turule, tuleb sellel suunal edasi tegutseda ning luua tooteid/teenuseid, mis sobivad mõnede muudatuste abil nii sise- kui välituristile.
- KIKO piirkonnas on nii ettevõtete kui majanduslikult aktiivsete ettevõtete arv kasvanud. Samuti on trendiks ettevõtete lisandumine. Peamised valdkonnad, kus ettevõtted lisanduvad, on hulgi- ja jaekaubandus, kinnisvaralane tegevus ja ehitus. Olulisemad ettevõtete tegutsemisvaldkonnad on hulgi- ja jaekaubandus, põllu- ja metsamajandus ning kalapüük. KIKO piirkonna olulisemad valdkonnad on valdade vaates omavahel kattuvad, kuid üldine pilt on piisavalt mitmekesine.
- KIKO piirkonna ettevõtlusaktiivsus on küll Eesti keskmisest madalam, kuid ettevõtlusaktiivsus kasvab jõudsalt, hoolimata asjaolust, et Ida-Viru maakonna osas on näha pigem ettevõtlusaktiivsuse langust. Oluline on ettevõtlikkusega seonduvaid toetusi ja võimalusi veelgi rohkem elanikkonnani viia.

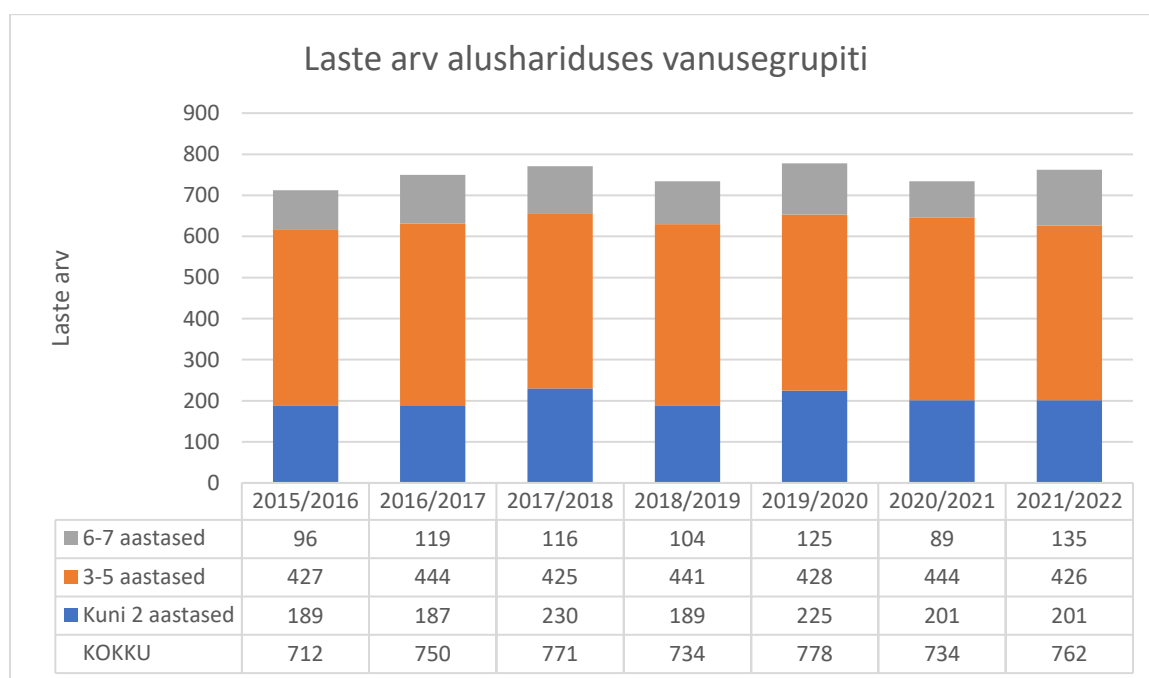
Avalikud teenused ja kodanikuühiskond

Haridus

KIKO piirkonna omavalitsustes on 6 alusharidust pakkuvat haridusasutust 49 rühmaga⁴:

- Narva-Jõesuu lasteaed Karikakar,
- Vaivara lasteaed,
- Jõhvi lasteaiad (3 eraldi lasteaiahoonet),
- Voka Lasteaed Naksitrallid,
- Toila Lasteaed Naerumeri,
- Kohtla-Nõmme Kool.

Alusharidust saavate laste arv on olnud viimase strateegiaperioodi jooksul kõikum.

Joonis 9: KIKO piirkonna omavalitsustes alushariduses osalevate laste arv aastatel 2015-2022. (Haridussilm, 01.06.2022)

Hoolimata negatiivsest iibest ja prognoosidest, ei ole viimase 7 aasta jooksul toimunud alusharidust saavate laste arvu vähenemist. Pigem on trendiks laste arvu väike kasv, mis on kooskõlas rahvastikuanalüüsiga, mis näitas rahvastiku kahanemise aeglustumist nooremas vanusegrupis.

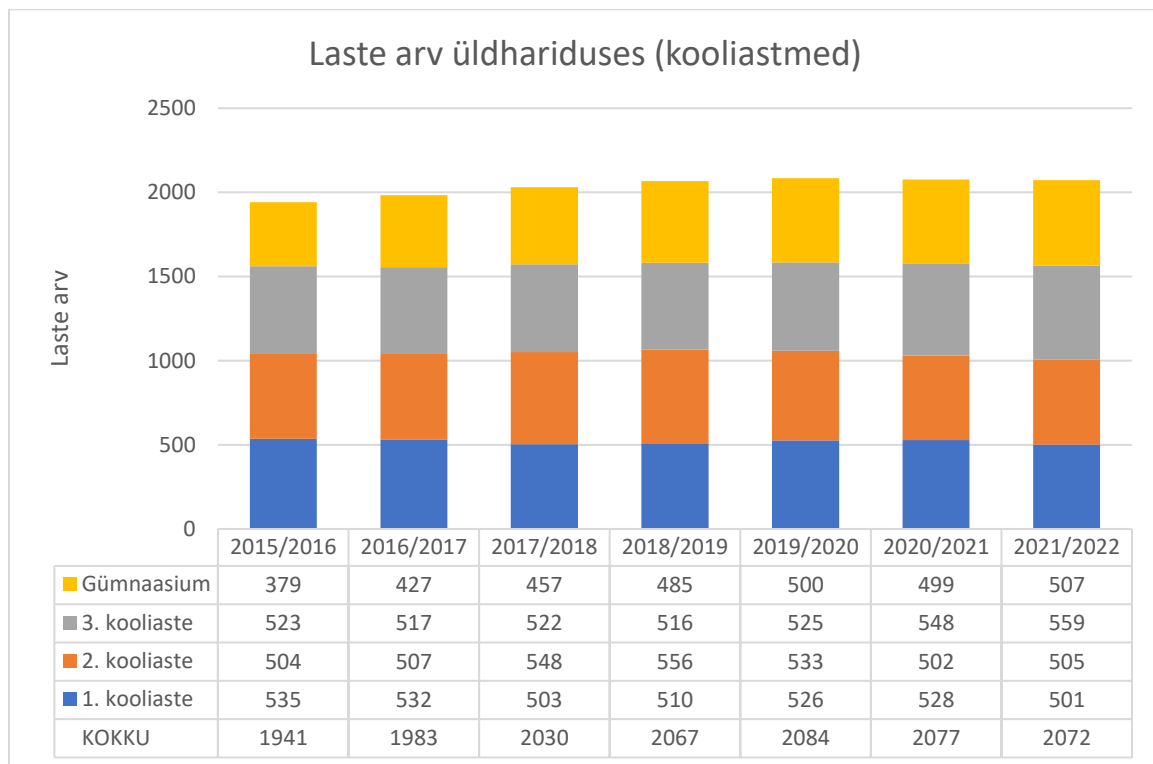
Üldharidust pakuvad KIKO piirkonna omavalitsustes 5 põhikooli ja 2 gümnaasiumit.

⁴ EHIS (01.06.2022)

- Jõhvi Vene Põhikool,
- Jõhvi Põhikool,
- Narva-Jõesuu Kool,
- Sinimäe põhikool,
- Kohtla-Nõmme Kool

ning

- Toila Gümnaasium ja
- Jõhvi Gümnaasium.

Joonis 10: KIKO piirkonna omavalitsustes üldharidusasutustes õppijate arv aastatel 2015-2022 (Haridussilm, 01.06.2022)

Jätkunud on väike kasvutrend üldharidusasutustes õppijate arvus ning vähemalt siiani ei ole prognoositud langustrend realiseerunud. Kindlasti tuleb aga arvestada võimalike langustega, kui rahvastiku vähenemine jätkub ning rändesaldot ei suudeta positiivseks muuta.

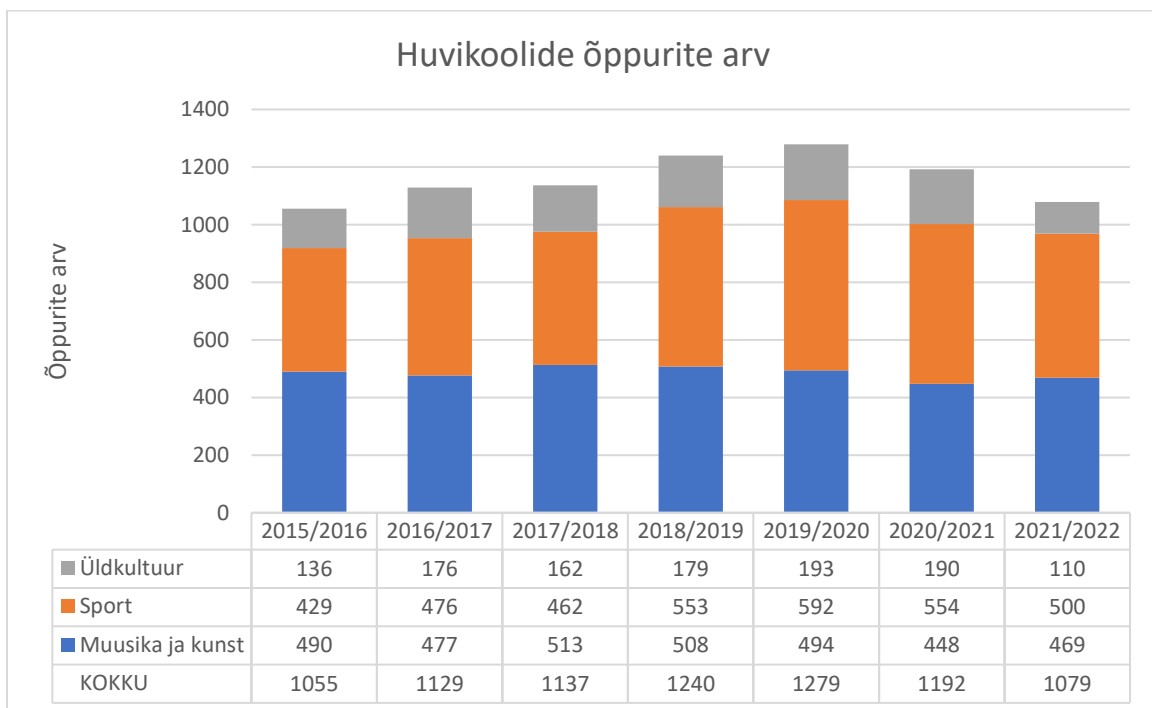
Huviharidust pakkuvaid huvikooli on KIKO piirkonna omavalitsustes 2021/2022 õppeaastal 9, millest suurem osa (6) asub Jõhvi vallas (kõik Jõhvi linnas). Huviharidust pakutakse nii muusika-, kunsti-, spordi- kui üldkultuuri (sh keeleõppe) valdkondades.

Tabel 4: Huviharidusasutused KIKO piirkonna omavalitsustes 2021/2022 õppeaastal.

Kohalik omavalitsus	Huviharidusasutus
Jõhvi vald	<ul style="list-style-type: none"> - Jõhvi Muusikakool - Jõhvi Jalgpallikool - Lemminkäinen - Villi Nõmmiku Erahuvikool - Jõhvi Spordikool - Jõhvi Kunstikool
Narva-Jõesuu linn	- Narva-Jõesuu Laste Muusika- ja Kunstikool
Toila vald	<ul style="list-style-type: none"> - Toila Muusika- ja Kunstikool - Rider Ratsaspordikool

Allika: Haridussilm, 01.06.2022

Viimastel aastatel on pärast varasemat pidevat kasvu hakanud õppurite arv huvikoolides kahenema. See võib tuleneda asjaolust, et huvitegevusega on hakanud tegelema ka muud organisatsioonid peale huvikoolide (erinevad mittetulunduslikud ja kogukondlikud ühendused) ning nii LEADERi kui muude toetustega on toetusi huvitegevuse mitmekesistamiseks antud organisatsioonidele, mis pole ametlikult huvikoolid.

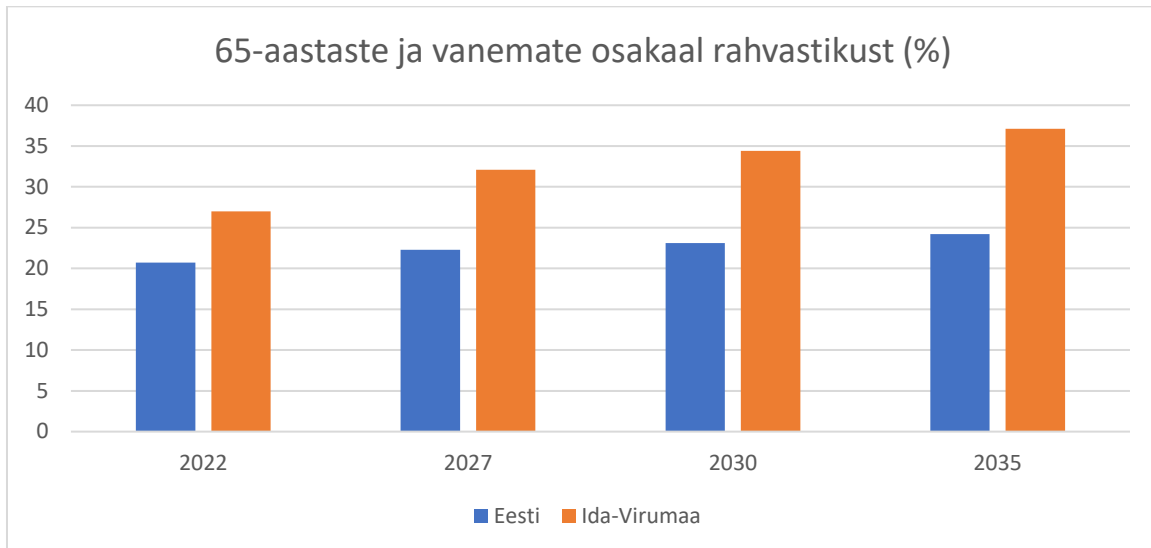
Joonis 11: KIKO piirkonna omavalitsuste huvikoolide õppurite arv (2015-2022) (Haridussilm, 01.06.2022)

Mitmekesine huvitegevus ja selle võimaldamine piirkonna elanikele on oluline atraktiivse elukeskkonna osa, ükskõik, kas seda pakuvad huvikoolid, piirkonna muud organisatsioonid või korraldatakse kogukonna poolt omaalgatuslikult.

Sotsiaalsed riskirühmad ja sotsiaalne kaasatus

Alljärgnevalt on analüüsitud KIKO tegevuspiirkonna olulisemate sotsiaalsete riskirühmade olukorda: üle 65-aastased, puuetega inimesed ning suure hoolduskoormusega inimesed. Sotsiaalsesse riskirühma kuuluvatel inimestel on suures risk jääda ühiskonnast välja ning omada ligipääsu tegevustele, mis aitaksid neil elada täisväärtuslikku elu.

Statistikaameti rahvastikuprognoozi põhistsenaariumi järgi suureneb Eestis 2035. aastal 65-aastaste ja vanemate osakaal 24,2% rahvastikust, sealjuures Ida-Viru maakonnas 37,1% rahvastikust.

Kasv on 65-aastaste ja vanemate vanusegrupis on toimunud ka KIKO piirkonnas, 2022. aastal on KIKO piirkonnas 65-aastase ja vanemate osakaal 24,9% piirkonna rahvastikust (2015. aastal 19,9%). Rahvastiku vananemine toob kaasa suurema hooldusvajaduse ning vajaduse mõelda rohkem eakate kaasamisele.

Puuetega inimeste osakaal rahvastikust on Eestis ja Ida-Viru maakonnas on viimaste aastatel pigem vähenenud ja 2022. aastal on vastavalt 10,1% (Eesti) ja 15,9% (Ida-Virumaa). Analüüsid näitavad, et puuetega inimestest osalevad tööhõives vaid pooled ning 28,4% puuetega inimestest ohustab vaesus või sotsiaalne tõrjutus võrreldes 17,8 %ga puueteta inimestest⁵.

KIKO tegevuspiirkonna valdades (Jõhvi vald, Toila vald ja Narva-Jõesuu linn) on 1.01.2022 seisuga 2484 puuetega inimest, mis teeb osakaaluks 12,1% piirkonna rahvastikust.

Tegemist on mõnevõrra väiksema osakaaluga kui Ida-Virumaal tervikuna, kuid ka KIKO piirkonnas on keskmine osakaal Eesti keskmisest mõnevõrra suurem. Seajuures on üle 65% puuetega inimestest vanemad kui 65 aastat ja 30% puuetega inimestest vanuses 16-64.⁶

Vanus ja puue on mõlemad seotud tugevalt inimeste terviseseisundiga. Vastavalt elanike enda hinnangule peab 17,1% Ida-Virumaa elanikest (16+) oma terviseseisundit halvaks või väga halvaks. Kuigi nende elanike osakaal on viimaste aastate jooksul jõudsalt vähenenud on tegemist siiski Eesti keskmisest (12,9%) oluliselt suurema osakaaluga. 37,1% Ida-Virumaa elanikest soovivad välja, et nende igapäevategevused on suurel või mõningal määral piiratud tulenevalt nende terviseseisundist.

⁵ <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1137&langId=et>

⁶ <https://epikoda.ee/spetsialistile/statistika>

Vanuserühmadest peab oma terviseseisundist tulenevalt oma igapäevaelu piiratuks 65-aastased ja vanemad, kusjuures seda arvab pea 60% kogu sellest vanuserühmast.⁷

Lisaks eakatele ja puuetega inimestele on sotsiaalse kaasatuse riskirühmades hoolduskoormusega inimesed. Elanikkonna hoolduskoormuse uuringu andmetel tegeleb mõne teise inimese hooldamisega 15% vähemalt 16-aastastest Eesti elanikest, sealjuures maakonniti on hooldajate osakaal suurim Ida-Viru maakonnas (23%). Eristades hooldajate seas leibkonnas hooldajaid⁸ ja väljaspool leibkonda hooldajaid⁹ on samuti nende osakaal mõlemas kategoorias kõrgeim Ida-Viru maakonnas (vastavalt 10% ja 16%).¹⁰

Hoolduskoormus võib olla oluliseks takistuseks nii tööturul osalemisel, mõjutada toimetulekut ning tekitada või suurendada sotsiaalset tõrjutust.

Peamised järeldused

- KIKO piirkonnas on Eesti keskmisest suurem osakaal sotsiaalsesse riskirühmadesse kuuluvaid elanikke. Arvestades rahvastikutrende ning vanusegruppide tervisenäitajaid võib arvata, et KIKO piirkonnas nende riskirühmade osakaal pigem suureneb ning toob kaasa nii suurema hoolduskoormuse ning riski sotsiaalsete oskuste ning kontaktide vähenemisele. Sellest tulenevalt on vaja teha jõupingutusi nende riskirühmade toetamiseks ja nende vajaduste täitmiseks, et tagada nende heaolu ja väerikas vananemine ning ühiskonda kaasatus.

Kultuur, sport ja vaba aeg

KIKO piirkonnas korraldavad kultuuri- ja vaba aja tegevusi mitmed huvikeskused ning elanikel on olemas võimalused kultuuri- ja sporditegevuseks ning vaba aja sisukaks veetmiseks. Mitmed objektid vajavad küll värskendamist, kuid üldine infrastruktuur on olemas.

Tabel 5: KIKO piirkonna omavalitsuste olulisemad kultuuri- ja spordiasutused.

Kohalik omavalitsus	Olulisemad kultuuri- ja sporditegevusi koordineerivad asutused
Jõhvi vald	<ul style="list-style-type: none">- Jõhvi Kontserdimaja- Jõhvi Kultuuri- ja Huvikeskus<ul style="list-style-type: none">o Huvikeskus ja linnagaleriio Tammiku rahvamajao Jõhvi seltsimajao Noortekeskuso Teadus- ja loomemaja- Jõhvi Sport<ul style="list-style-type: none">o Jõhvi spordihallo Jõhvi spordikooli ujulad

⁷ Statistikaamet, 31.03.2023

⁸ Leibkonnas hooldajate hulka arvestatakse siinkohal nii need inimesed, kes hooldavad ainult leibkonnaliiget/liikmeid, kui ka need, kes hooldavad samaaegselt nii leibkonnaliiget/liikmeid kui ka väljaspool leibkonda elavat inimest.

⁹ Väljaspool leibkonda hooldajate hulka arvestatakse siinkohal nii need inimesed, kes hooldavad ainult väljaspool leibkonda elavat inimest/inimesi, kui ka need, kes hooldavad samaaegselt nii väljaspool leibkonda elavat inimest/inimesi kui ka leibkonnaliiget/liikmeid.

¹⁰ Elanikkonna hoolduskoormuse uuring, Turu-Uuringute AS, 2022 <https://www.sm.ee/uudised-ja-pressiinfo/andmed/uuringud-ja-analuusid#sotsiaalvaldkonna-uuringud-ja-analsid>

Narva-Jõesuu linn	<ul style="list-style-type: none"> - Narva-Jõesuu huvikeskus <ul style="list-style-type: none"> o Olgina rahvamaja o Sinimäe rahvamaja o Vaivara Seltsimaja o Narva-Jõesuu avatud noortekeskus o Sinimäe spordihoone
Toila vald	<ul style="list-style-type: none"> - Toila valla Spordi- ja Kultuurikeskus <ul style="list-style-type: none"> o Kohtla-Nõmme rahvamaja o Voka rahvamaja o Saka rahvamaja o Toila seltsimaja o Voka spordihoone ja staadion

Allikas: www.johvi.ee, www.toila.kovtp.ee, www.narva-joesuu.ee, KOV arengukavad

KIKO piirkonnas on toimivad muusika- ja tantsugrupid, koordineeritud spordi- ja vabaajategevused ning üldiselt on võetud eesmärgiks korraldada kultuuritegevusi valdade ja kolmanda sektori koostöös.

KIKO piirkonna elanike hulgas läbiviidud küsitluse andmetel peavad piirkonna inimesed probleemiks, et kogukonnad ei käi koos, eriti pärast COVID-19 pandeemia algust, ning mitmel pool on kogukonnad mingil määral lõhestunud. 2017. aasta haldusreformi järgselt ei ole veel tekkinud uut identiteeti ning mõned kogukonnad on rohkem isoleerunud kui enne.¹¹

Kuigi kõikides omavalitsustes on olemas rahvamajad, kus eri huvigrupid saavad koos käia ja vabaaja tegevusi korraldada, peetakse kooskäimiskohtade vähest olemasolu siiski probleemiks, eriti tuntakse puudust multifunktsionaalsetest kooskäimiskohtadest.¹²

Ühised kooskäimised ning kultuuri- ja vabaajategevused aitavad kindlasti vähendada isoleeritust ning tekitada ühisosa piirkonna elanike vahel. On positiivne, et kõikidel valdadel on olemas võimalused toetada kultuuri- ja sporditegevusi ning samuti on KIKO strateegia raames kogu eelmise perioodi vältel toetatud piirkonna erinevaid kogukondi toetavaid kultuuri- ja vabaajategevusi. Oluline on nende tegevustega jätkata ning edendada kogukondade, kolmanda sektori ja avaliku sektori omavahelist koostööd.

Lisaks erinevatele kultuuri- ja vabaajakeskustele toimivad KIKO piirkonna omavalitsustes ka noortekeskused, mille eesmärgiks on noorsootöö korraldamine ja noorte aktiveerimine:

- Jõhvi Avatud Noortekeskus,
- Toila valla Spordi- ja Kultuurikeskus (noortekeskused Voka alevis, Kohtla-Nõmme alevis ja Järve külas),
- Narva-Jõesuu Noortekeskus.

Eelnevalt mainitud trend, et huvikoolides õppijate arv on viimastel aastatel jäänud väikemaks, võib olla osaliselt põhjustatud ka ka noortekeskuste aktiivse tööga noorte vabaaja ja huvitegevuse koordineerimisel.

Piirkonnas peetakse noortele suunatud tegevuste hulka üldjuhul heaks ning viimastel aastatel on tegevused muutunud mitmekesisemaks ja atraktiivsemaks. Noorsootöö probleemiks peetakse pigem noorte enda vähest kaasatust neile suunatud tegevuste planeerimisel. Lisaks on probleemiks noorte enda passiivsus ja omaalgatuslike tegevuste vähesus. Sealjuures arvatakse, et noorte vähene

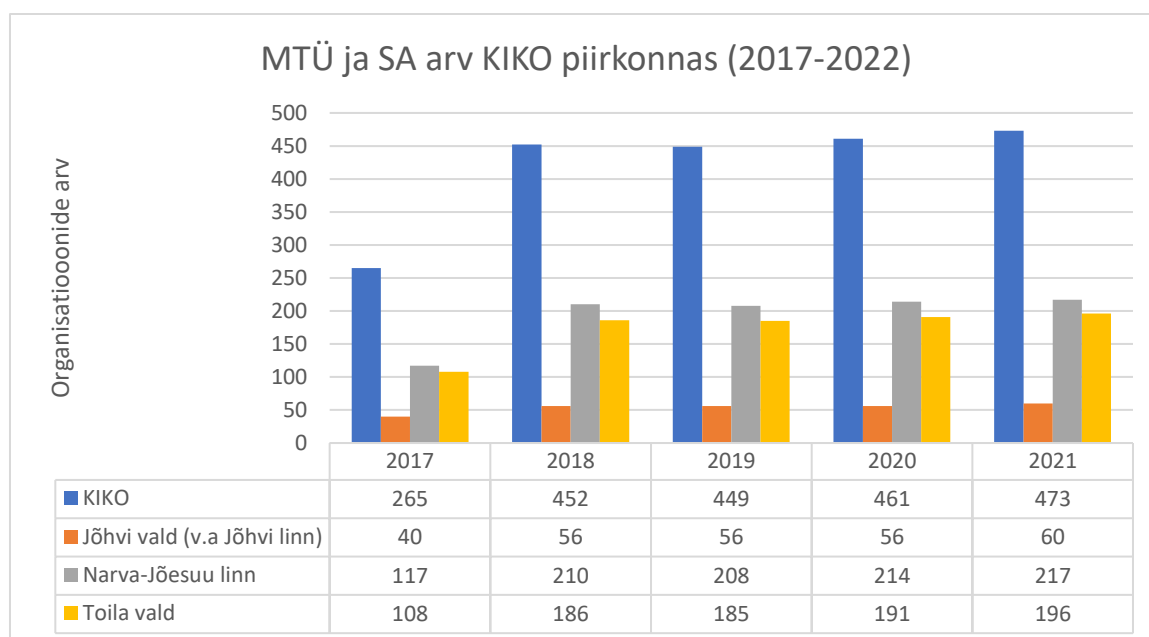
¹¹ KIKO piirkonna ettevõtete, MTÜ-de ja KOV-ide seas läbiviidud veebiküsitlus, mai 2022.

¹² Fookusgrupi intervjuud, juuni 2022.

kaasamine neile suunatud tegevuste arendusse süvendab passiivsust, kuna tegevused ei pruugi alati lähtuda noorte endi soovidest ja vajadustest.¹³

Kolmas sektor ja kodanikuühiskond

Kolmanda sektori organisatsioonide (mittetulundusühingud ja sihtasutused) arv on viimastel aastatel KIKO piirkonnas pigem kasvanud.

Joonis 12: Kolmanda sektori organisatsioonide arv KIKO piirkonnas (2017-2022). (Statistikaamet, 01.06.2022)

Kolmanda sektori organisatsioonide juurdekasvule on kindlasti kaasa aidanud kõikides KIKO piirkonna omavalitustes jagatavad kogukonna- ja mitte-tulundussektori toetused, sest kolmanda sektori üheks suurimaks probleemiks on ressursside puudumine.

KIKO piirkonna kõik omavalitsused on oma arengukavades kinnitanud kolmanda sektori olulisust piirkonna arengus. Samas on KIKO piirkonnas läbiviidud küsitluses välja toodud, et avalik sektor võiks anda kolmandale sektorile üle rohkemate kohalike teenuste ja tegevuste korraldamise¹⁴.

Suurimaks probleemiks kolmanda sektori ja kodanikuühiskonna arendamisel KIKO piirkonnas peetakse aktiivsete kogukonnaliikmete ja eestkõnelejate väsimist ning ressursside (nii rahalise-, taristu- ja ka inimressursi) puudust. Lisaks peetakse probleemiks koostöösoovi ja kogukonnatunde vähesust¹⁵.

Peamised järeldused

- KIKO piirkonnas pakuvad kõik omavalitsused nii alus-, üld- kui huviharidusteenuseid.

¹³ KIKO piirkonna ettevõtete, MTÜ-de ja KOV-ide seas läbiviidud veebiküsitlus, mai 2022, ja fookusgrupi intervjuud, juuni 2022.

¹⁴ KIKO piirkonna ettevõtete, MTÜ-de ja KOV-ide seas läbiviidud veebiküsitlus, mai 2022.

¹⁵ Ibid; fookusgrupi intervjuud, juuni 2022.

- Lasteaialaste ja õpilaste arv on ei ole läinud langusesse, kuigi sellist trendi on eelnevad analüüsid /ennustanud.
- Huvihariduses osalevate õpilaste arv on hakanud langema. Kuna huvitegevusi pakuvad üha enam ka kohalikud kultuuri- ja noortekeskused, võib see olla tingitud huvitegevuste pakkujate ring laienemisest. Oluline on jätkata koostööd nii erinevate piirkondade kui asutuste vahel.
- Noorsootööga tegeletakse piirkonna kõikides omavalitsustes, kuid probleemiks on noorte passiivsus ja vähene omaalgatus. Probleemina on välja toodud ka noorte vähest kaasamist neile planeeritavate tegevuste arendamisel. Noorte aktiveerimisel tuleb rohkem mõelda nende kaasamise ja koostöö peale.
- MTÜ-de arv on erinevalt eelnevast perioodist kasvanud ja kõik omavalitsused on loonud lahendused kolmanda sektori toetamiseks.
- Piirkonnas on mitmeid kultuuri-, rahva- ja seltsimaju, samas toodi välja, et kooskäimiskohti ei ole piisavalt. Kooskäimiskohtade arendamisel tuleks toetada pigem multifunktsionaalseid kohti, kus saavad koos tegutseda nii huvi- ja kultuuritegevusega kui mikrotasandil ettevõtlusega tegelevad kogukonna liikmed.

2015-2022 strateegiaperioodi toetuste jagunemine ja rahulolu

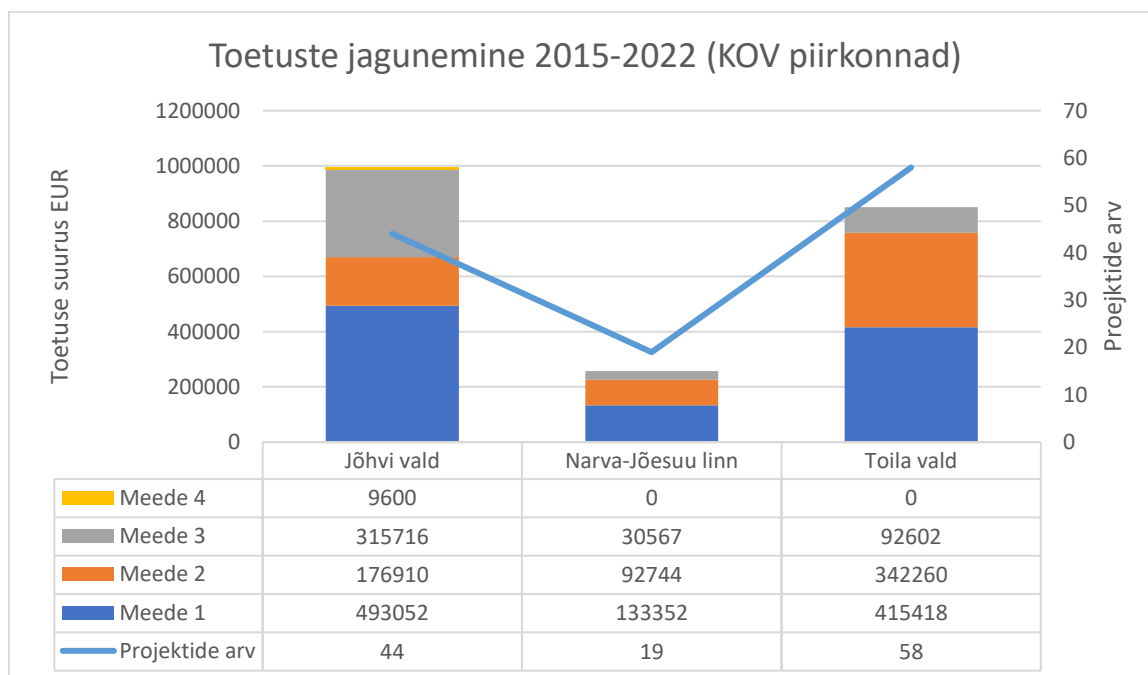
2022. aasta aprilli seisuga on KIKO tegevuspiirkonna 2015-2022 raames rahastatud kokku 129 projekti, mis on jagunenud 4 meetme vahel.

Tabel 6: KIKO tegevuspiirkonna 2015-2022 strateegia alusel jagatud toetuste jagunemine meetmete lõikes (aprill 2022).

Meede	Projekte kokku	Toetusi kokku
Meede 1 Ettevõtluse arendamine ja kompetentsi tõstmine	68	1 107 519
Meede 2 Elukeskkonna arendamine	36	644 174
Meede 3 Koostöö ja ühistegevuste arendamine	24	447 378
Meede 4 COVID-19 kriisiga toimetuleku toetamise ja selle mõjude vähendamise meede	1	9 600
KOKKU	129	2 208 671

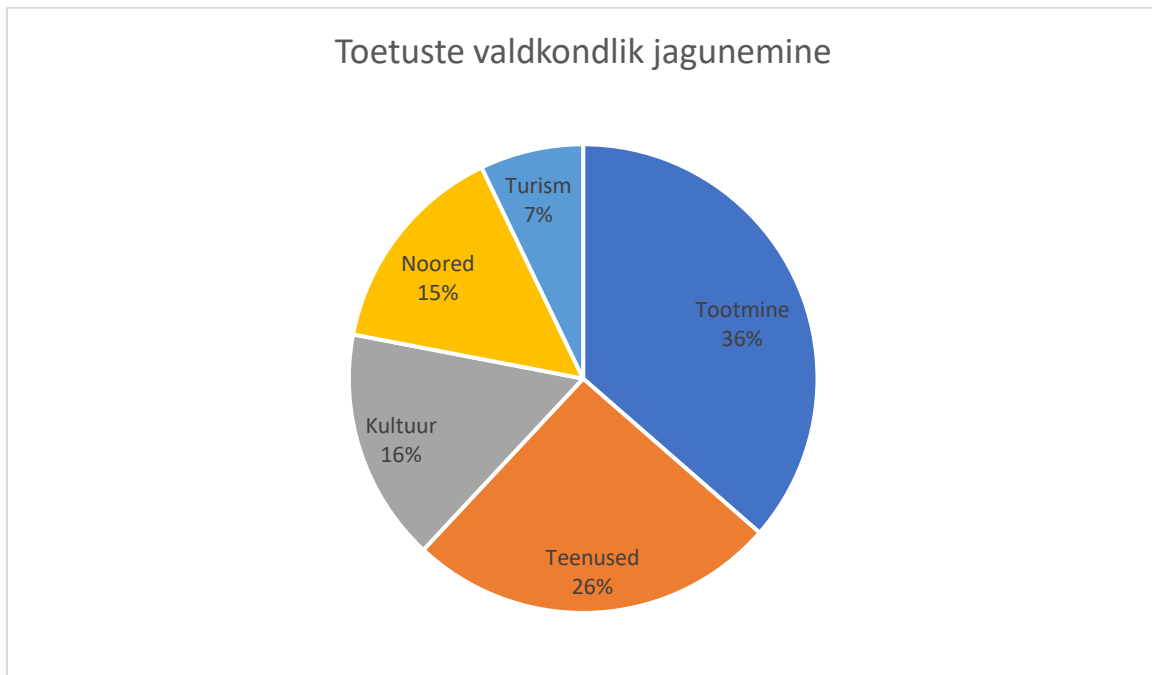
Allikas: 2014-2020 LEADER projektide rakendamise info, aprill 2022.

Toetusi on küsinud ja eraldatud piirkonna kõikidele omavalitusterritooriumitele, sealjuures on aktiivsemateks taotlejateks olnud Toila vallas asuvad asutused ja organisatsioonid. Kuigi kogusummana on Jõhvi valla territooriumil asuvaid organisatsioone ja ettevõtteid toetatud kõige rohkem, siis elaniku kohta on toetuse summa suurim Toila vallas.

Joonis 12: KIKO tegevuspiirkonna 2015-2022 strateegia alusel jagatud toetuste jagunemine piirkonna omavalitsuste lõikes (aprill 2022).

Valdkondlikult on kõige suurem osa toetustest eraldatud tootmise toetamiseks, arendamiseks ja kaasajastamiseks, millele järgnevad teenuse arendamiseks suunatud toetused.

Joonis 13: KIKO tegevuspiirkonna 2015-2022 strateegia alusel jagatud toetuste valdkondlik jagunemine (aprill 2022).

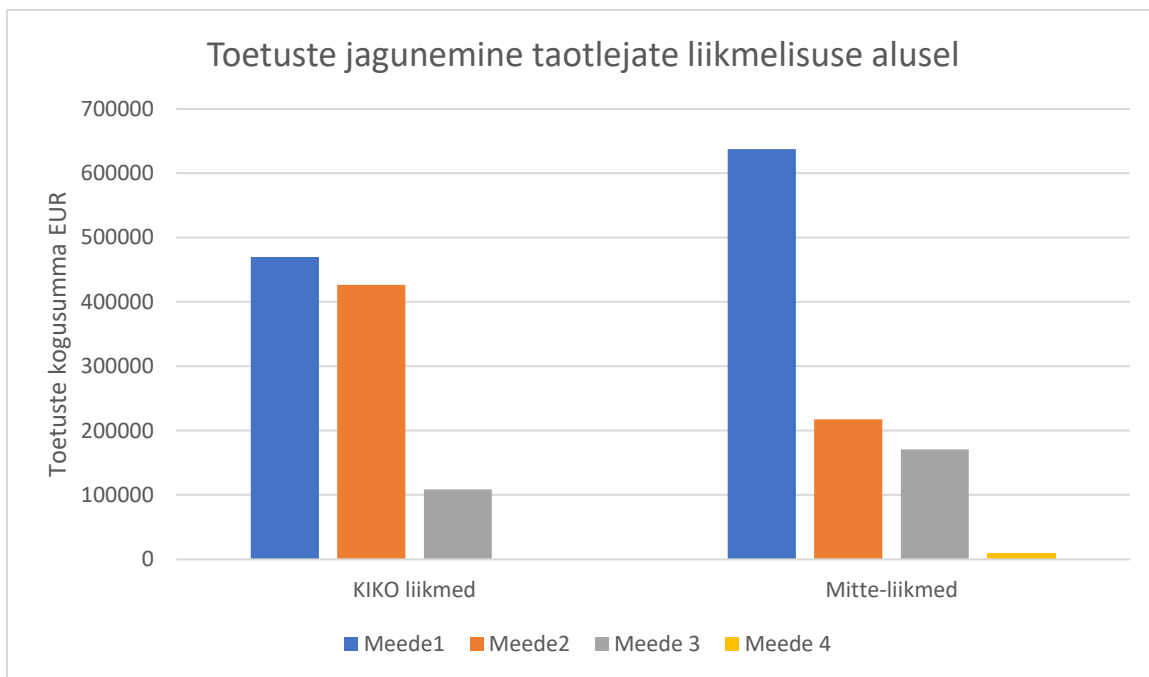
Kuna ettevõtlusele suunatud meetme osakaal on 50% strateegia alusel jaotatavate toetuste kogumahust, vastab valdkondlik jaotumine ka strateegia suunistele.

Strateegia alusel on antud toetusi nii ettevõtetele, kolmandale sektorile kui kohaliku omavalitsuse üksustele. Lisaks on 7 projekti raames olnud taotlejaks KIKO kui organisatsioon ise. Unikaalseid taotlejaid on olnud 79, sealjuures on ka toetuse saajaid, kes on saanud toetust rohkem kui kolmele projektile.

Toetust on eraldatud nii KIKO liikmetele kui mitteliikmetele. Kuigi levinud on arvamus, et toetused on pigem suunatud KIKO liikmeskonnale¹⁶, on toetatud taotluste arv mitteliikmete ja liikmete vahel positiivselt kaldu mitte-liikmete suunas, seda nii edukate taotluste arvu kui toetuste summa poolest.

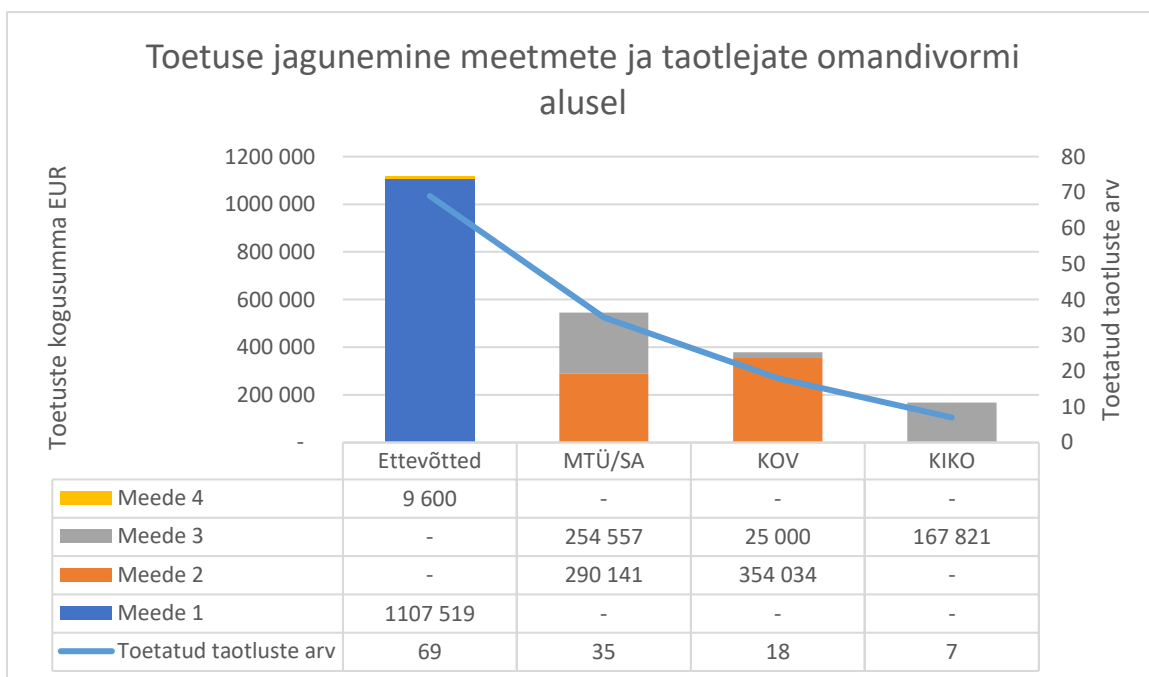
Sealjuures on suurim erinevus ettevõtlusmeetmes, elukeskkonna arendamise meetme raames on aga suurem osa toetustest läinud liikmeskonna esindajatele. Tegemist on loogilise tulemusega, kuna elukeskkonna meetmes on taotlejateks ka KOV-d ja nende allasutused, mis kuuluvad KIKO liikmete hulka.

¹⁶ KIKO piirkonna ettevõtete, MTÜ-de ja KOV-ide seas läbiviidud veebiküsitlus, mai 2022.

Joonis 14: KIKO tegevuspiirkonna 2015-2022 strateegia alusel jagatud toetuste jagunemine liikmelisuse alusel (aprill 2022)

Kõige aktiivsemateks taotlejateks on olnud ettevõtted, samas ei ole ettevõtted kasutanud võimalust toetuse saamiseks muudest meetmetest kui ettevõtlusmeede. Ühe põhjusena on välja toodud omafinantseeringu suurus, mis on sobiv küll ettevõtlustegevuste arendamiseks, kuid muudes meetmetes võiks olla ettevõtetele madalam (sarnasem teiste taotlejatega)¹⁷.

¹⁷ Fookusgrupi intervjuud, juuni 2022.

Joonis 15: KIKO tegevuspiirkonna 2015-2022 strateegia alusel jagatud toetuste jagunemine taotlejate omandivormi alusel (aprill 2022).

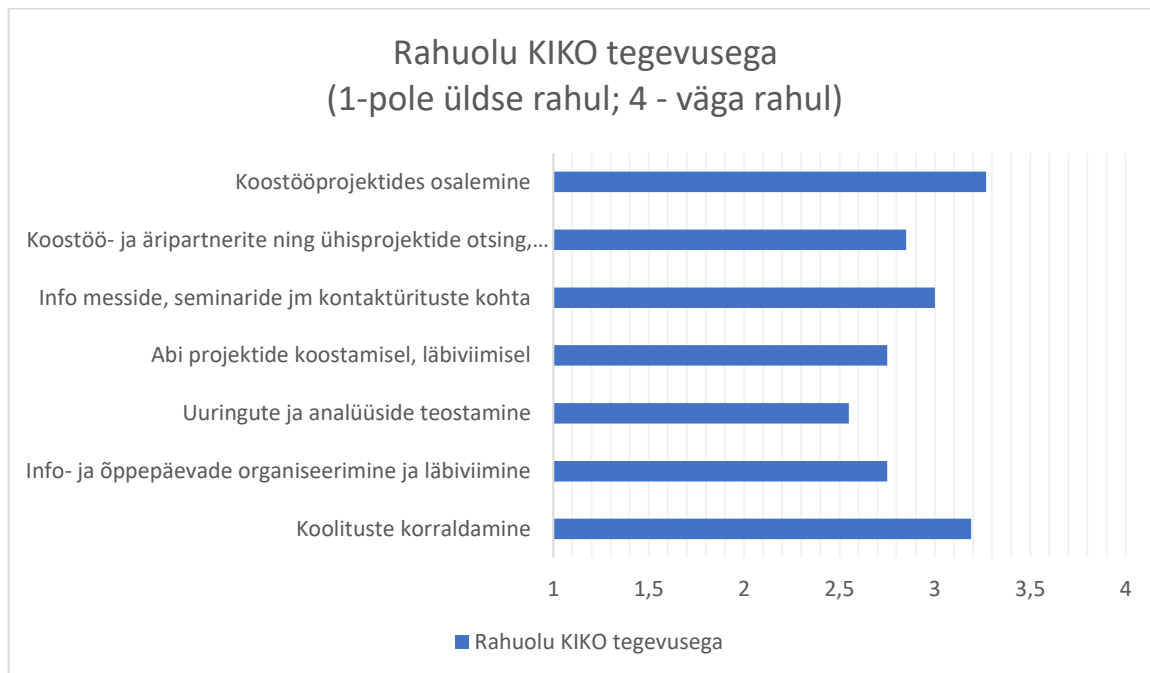
2022. aasta juunikuus läbiviidud veebiküsitluse raames küsiti KIKO piirkonna ettevõtete, kolmanda sektori ja kohaliku omavalitsuse üksuste arvamust KIKO strateegia raames toetuse küsimise soovi, võimalikkuse ja keerukuse kohta. Vastavale blokile anti vastused 51 vastaja poolt, kellest omakorda 36 (71%) olid esitanud taotlusi KIKO strateegia raames.

36-st taotluse esitanust 30 olid omakorda taotluse alusel ka toetuse saanud ja rohkem kui pooled nendest saanud toetusi rohkem kui kahele projektile.

Kokkuvõtlikult saab taotlejate tagasisidest alusel märkida:

- taotlemise ajal tutvutakse strateegiaga pigem põhjalikult (55%), põgusalt tutvus vaid 13%,
- idee ühendamine strateegiaga on olnud pigem kerge ja loogiline, samas 45% on pidanud oma ideed kas kohendama või leidnud, et strateegiaga ei ole võimalik seost tekitada (sh ka 1 toetuse saanu),
- toetuse andmise tingimused on arusaadavad: 90% vastasid „jah“ või „pigem jah“,
- puudust tuntakse rohkemast infost ja abist taotlemise ajal. Taotlemist ennast peetakse mõnevõrra keeruliseks ning soovitakse põhjalikumat tuge KIKO poolt,
- vastanutel on tunne, et toetused on suunatud pigem liikmetele, kuid toetuste jagunemise analüüs seda tunnetust ei toeta.

Küsimustiku raames uuriti ka rahulolu kohta KIKO tegevusega. Üldjuhul ollakse KIKO tegevusega rahul, eriti koolituste korraldamise ja koostööprojektides osalemise võimaluse osas. Rohkem oodatakse KIKO poolt uuringute ja analüüside tegemist, mis muuhulgas tähendab, et KIKO-lt oodatakse otsuste tegemist vastavalt piirkonna aktuaalsetele vajadustele.

Joonis 16: Rahulolu KIKO tegevusega (veebiküsimustik, mai 2022).

Vastanute arvamuste ja ettepanekute alusel võib KIKO tegevuse parendamiseks välja pakkuda alljärgnevat:

- teha tihedamat koostööd konsulentidega, kes aitaksid taotlusi koostada ning panna nende kontaktid KIKO kodulehele,
- anda rohkem nõu ja abi toetuse saamiseks ning teha seda struktureeritumalt,
- anda rohkem infot taotlemisvõimaluste kohta (infopäevad),
- ühendada info piirkonnas saadaolevate toetuste- ja tugimeetmete kohta, näiteks ühine infopakett MAK/IVEK ja KIKO toetuste kohta, ning info rist-turundamine,
- projektide hindamiskriteeriumid tuleb üle vaadata ja teha meetmepõhisemaks.

Kasutatud materjalid

- Statistikaameti kodulehekülg (www.stat.ee)
- Eesti Hariduse Infosüsteem (www.ehis.ee)
- Haridusandmete portaal (www.haridussilm.ee)
- Jõhvi valla arengukava 2019 – 2025 koos eelarvestrateegiaga aastateks 2019 – 2022
- Narva-Jõesuu arengukava kuni 2025, eelarvestrateegia 2019-2022
- Toila valla arengukava aastateks 2018-2030
- Ida-Viru maakonna arengustrateegia 2019-2030+
- KIKO piirkonna ettevõtete, MTÜ-de ja KOV-ide seas läbiviidud veebiküsitlus, mai 2022
- KIKO piirkonna ettevõtjate, kogukonnaliikmete, kolmanda sektori ja kohaliku omavalitsuste esindajatega läbi viidud fookusgrupi intervjuud, juuni 2022
- Kirderanniku Koostöökogu kohaliku arengu strateegia 2015-2022
- Turismiportaal www.puhkaeestis.ee